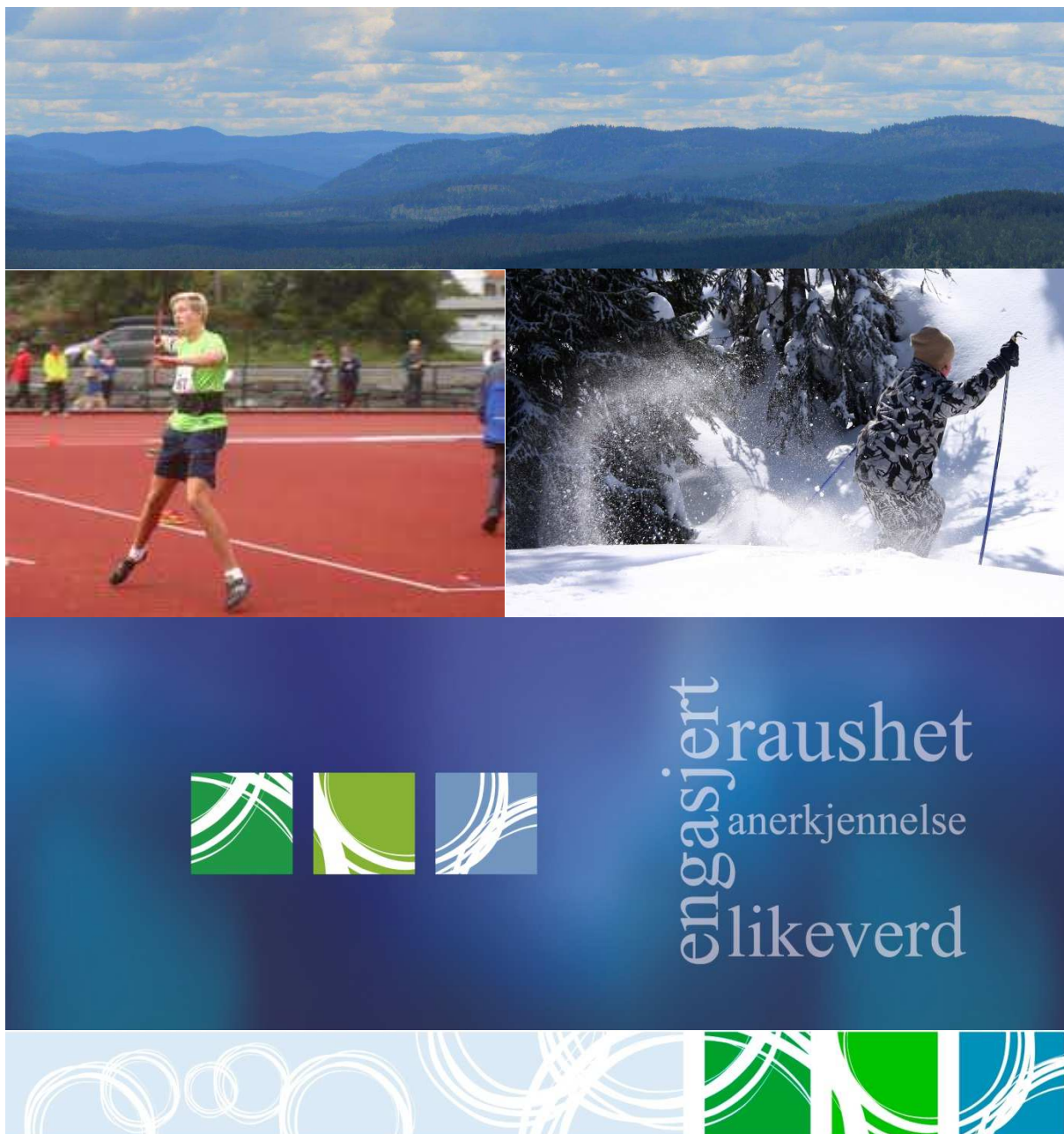

Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2020-2024

Vedtatt i Kommunestyret 00.00.2019, sak 00/19.

1. Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn og prosess	1
2. Overordnede føringer.....	2
2.1 Statlig folkehelse-, idretts - og friluftslivspolitikk.....	2
2.2 Lenker til statlige og fylkeskommunale meldinger og planer	3
2.3 Lokale føringer.....	4
3. Lokale erfaringer og aktivitet	5
3.1 Barn og unge.....	5
3.2 Turstier	6
3.3 Lokale idrettsanlegg	7
3.4 Friluftsliv	8
3.5 Økonomiske støtteordninger	9
3.6 Samarbeid om idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	10
3.7 Frivilling innsats	10
4. Innspill fra lag og foreninger.....	10
5. Utfordringer og målsettinger i planperioden.....	10
5.1 Økt fysisk aktivitet	11
5.2 Samarbeid og samhandling	12
6. Forslag til handlingsplan – rulleres årlig.....	13
7. Årshjul for planarbeidet.....	14
8. Innspill til planen	14

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og prosess

Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2019 – 2023 er en temaplan og skal være et redskap for å nå kommunens mål innen nevnte områder. Denne planen er forankret i Kommuneplan 2011-2023, med særlig referanse til Samfunnsdelen kap. 6 om Folkehelse, kap.8 om Kultur, idrett og friluftsliv og Arealdelens avsnitt om Grønnstruktur.

Planen inneholder mål og tiltak for perioden 2019 - 2023. Oversikt over idrettsanlegg i Grue finnes på Kulturdepartementets side, [her](#). Anleggslisten skal oppdateres hvert år. For å være berettiget spillemidler må anleggene være registret i en politisk vedtatt plan. Jfr. Vedtatte bestemmelser, se [her](#). Planen vil også være et grunnlag for kommunale prioriteringer i planperioden.

Arbeidet med Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er gjennomført etter en enkel modell og blir ledet av Kultur og fritid i samarbeid med rådgiver. Lag og foreninger er invitert til å gi innspill til planarbeidet. Planen vil være kommunens innspill til regional plan.

I Glåmdalsregionen ble det i 2016 vedtatt en regional plan for anlegg tilrettelagt for idrett og fysisk aktivitet. Planen omfatter seks kommuner i sør fylket.

Etter kunngjøring om rullering og oppstart av planarbeidet og oppfordring om å komme med innspill til kommunal plan har det kommet to innspill fra ulike aktører. I juni 2016 ble det avholdt møte mellom frivillige lag og organisasjoner og Grue kommune. Formålet med møtet var blant annet å få et tettere samarbeid om ulike aktiviteter og bedre gjensidig informasjonsflyt. Det er per i dag ikke iverksatt tiltak for å nå dette målet.

Planutkastet er drøftet i Idrettsrådet og på politiske møter i kommunen og legges ut til høring før den behandles i Kommunestyret.

Det skjer mye positivt innen organisert idrett og friluftsliv, samt egenorganisert aktivitet og friluftsliv i Grue. Det meste skjer i kraft av et stort engasjement i lag og foreninger, men også etter initiativ fra Grue kommune sin side.

Planen inneholder kort omtale av ulike anlegg og litt om hvordan disse drives og vedlikeholdes. Lokaliseringen av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftslivsområder i form av relevante kart viser seg å være vanskelig å fremskaffe. Det er et mål å få integrert digitale kartverk og plantegninger som en del av planen.

Det er flere utfordringer på området idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, og det må gjøres en prioritering mellom disse. Dette for å bidra til mer målrettet innsats og for å ha en realistisk og praktisk tilnærming til arbeidet.

Dette dokumentet vil være kommunens handlingsplan på området idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, og det er avgjørende for å lykkes med å nå målene at disse er så konkrete og tydelige som mulig.

Med bakgrunn i kommuneplanens satsingsområder, kommunens erfaringer og innspill i planarbeidet foreslås to utfordringer som skal prioriteres i planperioden:

- Iverksetting og oppfølging av tiltak krever god samhandling mellom frivillig sektor og kommunen, noe som blant annet innebærer avklaring av roller, gode systemer og rutiner. Dette er ikke godt nok i Grue og skal prioriteres å få på plass i planperioden.
- Oversikt over folkehelsen og tall fra UngData undersøkelsen for Grue viser en lavere deltagelse i organisert aktivitet blant barn og unge her enn i Hedmark og landet for øvrig. Vi har ikke kjente tall for Grue, men vi vet at stillesittende arbeid og bilkjøring fører til økt innaktivitet også her. Dette er en utfordring som er viktig å ta tak i for å få mer kunnskap om situasjonen og få økt fysisk aktivitet i alle aldergrupper.

Problemstilling og målsetting for å arbeide videre med disse utfordringene beskrives i kap. 5.

2. Overordnede føringer

2.1 Statlig folkehelse-, idretts- og friluftslivspolitik

Befolkningens helse er av stor betydning i et samfunn, og god folkehelse er en viktig ressurs i en kommune. Folkehelsearbeid innebærer å skape gode oppvekstvilkår for barn og ungdom, forebygge sykdom og forhindre skader. Det handler om å utvikle et samfunn som legger til rette for aktivitet, sosialt fellesskap og sunne levevaner, og beskytter mot helsetrusler. Dette krever bevisst, systematisk og langsiktig arbeid.

Folkehelseloven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelse-arbeidet på en forsvarlig måte. Loven legger til rette folkehelsearbeid etter fem prinsipper:

1. Utjevning av sosiale helseforskjeller
2. Helse i alt vi gjør
3. Bærekraftig utvikling
4. Føre-var prinsippet
5. Medvirkning

Lovfesting av prinsippet «helse i alt vi gjør» tydeliggjør at dette handler om et tverrfaglig ansvar på alle områder i kommunen.

Ny folkehelselov utfyller plan- og bygningsloven ved at kommunen er pålagt å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Dette innbefatter muligheter for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for alle.

De nasjonale målene for folkehelsearbeidet er:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller.
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Helse henger sammen med hvordan vi innretter samfunnet, og i Folkehelsemeldingen legges det til rette for at det skal bli lettere for den enkelte å ta sunne valg.

«Enkelt å velge sunt i Hedmark» er også motto til folkehelsesatsingen til Hedmark fylkeskommune.

[Den norske idrettsmodellen](#) ble ferdigbehandlet i Stortinget 7.mars 2013. Statens overordnede mål med idrettspolitikken kan sammenfattes i visjonen «idrett og fysisk aktivitet for alle». Det foreligger Delrapport 2 fra Strategiutvalget for idrett. Avlevert 5. januar 2017 til Kulturdepartementet.

Delrapport 2: Den norske idrettsmodellen inn i en ny tid.

Sentrale målgrupper er barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og som er inaktive. For å nå disse målgruppene er det viktig med anlegg som stimulerer og tilfredsstillende barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former. Når det gjelder ungdom, er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstillende ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Det vektlegges at anleggene bør fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene og være tilrettelagt for flest mulig.

Friluftsliv er en viktig del av norsk kulturarv med røtter i bygdas tradisjoner for «matauk» og byenes turkultur. Allemannsretten utgjør fundamentet for disse tradisjonene.

Melding til Stortinget nr. 18 (2015 - 2016) [Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet](#) – gir hovedlinjer i norsk friluftslivspolitik.

Regjeringens hovedmål er at befolkningen utøver friluftsliv jevnlig. På bakgrunn av prioriteringene i det statlige friluftslivsarbeidet og premissene for et aktivt og utbredt friluftsliv som er presentert over, foreslår regjeringen følgende nasjonale mål for friluftslivspolitikken:

1. Friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle.
2. Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.

I [Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv](#), lansert av Miljødepartementet i september 2013 legges det særlig vekt på friluftslivet i hverdagen og en poengtering av at en økt satsing på friluftsliv også vil bedre folkehelsen i befolkningen.

2.2 Lenker til statlige og fylkeskommunale meldinger og planer

- [Den norske idrettsmodellen Meld. St. 26 \(2011–2012\)](#)
- Melding til Stortinget nr. 34 (2012-2013)
Folkehelsemeldingen, God helse – fellesansvar ble lagt fram våren 2013.
- *Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet*, [Helsedirektoratets rapport IS-2170](#)
- [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningloven\)](#)
- [Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2019](#). (Revideres årlig av Kulturdepartementet.)
- [Nasjonal handlingsplan for statlig sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder](#) og [Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv](#). Publisert av Miljøverndepartementet 2013

- *Lov om folkehelsearbeid. [Folkehelseloven](#) som trådte i kraft i 2012.*
- *Folkehelsemeldingen, [Meld.St. nr. 19 \(2014-2015\)](#)*
- *[Plan for fysisk aktivitet i Hedmark 2018-2020](#) – aktivitetsglede for alle.*
- *Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet [Meld.st nr. 18 \(2015–2016\)](#)*
- *Strategiutvalget for idrett, [Delrapport 1](#) og [Delrapport 2](#)*

2.3 Lokale føringer

Kommunal plan for idrett og fysisk aktivitet er en handlingsplan på områdene idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv og tar utgangspunkt i føringer gitt i:

- [Kommuneplanen – samfunnsdelen 2011-2023](#)
- [Kommuneplan – arealdelen 2013-2023](#)
- [Folkehelsen i Grue](#)
- [Kulturminneplan for Grue 2015 - 2024](#)
- [Økonomiplan 2019 – 2023](#)

I **Kommuneplanens samfunnsdel** er det satt følgende mål på området folkehelse som er relevante for denne planen:

- Bred innsats for bedre folkehelse
- Det skal være enkelt å leve et sunt liv i Grue, - i frisk luft, med god tilgang på sunn mat, gang- og sykkelstier, merkede stier, trivelige møteplasser med rom for glede
- Gang og sykkelveier skal økes i planperioden

For å nå disse målene skal vi:

- Fremme gode levevaner, med spesielt fokus på barn og unge, gjennom å stimulere og ansvarliggjøre til fysisk aktivitet, god ernæring og positiv sosial aktivitet
- Verdsatte og stimulere arbeidet til frivillige lag og foreninger.
- Tilrettelegge for endret miljøadferd med vekt på fornybar energi, kollektive trafikkløsninger og flere gang- og sykkelveger.
- Ha fokus på universell utforming både innen arealplanleggingen og andre felt kommunen jobber med

Innenfor området kultur, idrett og friluftsliv er det satt følgende mål:

- Et mangfoldig kultur og idrettstilbud som skaper bolyst og aktivitet, og som gjør Grue kjent som en kulturkommune i Norge
- Videreutvikle kommunens anerkjente og attraktive tilbud innen idrett og friluftsliv i samarbeid med idrettslag og frivillige organisasjoner

For å nå disse målene skal vi blant annet:

- Legge til rette for et bredt samarbeid i planlegging og utvikling av tilbud innen kultur, idrett og friluftsliv
- Sikre fellesarealer for rekreasjon og lek gjennom arealplanleggingen
- Bidra til etablering av aktiviteter for uorganisert ungdom
- Utarbeide temakart med skiløyper, turstier, sykkelveger

Om langsiktig arealstrategi er det satt følgende mål:

- En bærekraftig arealforvaltning hvor det kan benyttes fornybar energi der det ligger til rette for det
- Bevare natur- og miljøverdiene i kommunen

For å nå disse målene skal vi blant annet:

- Bevare verdifulle områder, sjø og vassdragsnære arealer og friluftsområder
- Sikre god kollektivdekning mellom boligområder og tjenestetilbud
- Sette av tilstrekkelig med arealer til ute-, oppholds- og lekeaktiviteter for barn og unge
- Ha fokus på folkehelse i arealplanleggingen
- Vektlegge universell utforming i all planlegging

Det er vedtatt Planprogram for revidering av Kommuneplanenes samfunnsdel. I planprogrammet er Folkehelse vedtatt å være ett av fire gjennomgående temaer i den reviderte samfunnsdelen. Det innebærer at tema Folkehelse skal synliggjøres i alle tiltaksområder og vises i praktisk handling i all komunal virksomhet.

3. Lokale erfaringer og aktivitet

3.1 Barn og unge

Det er en relativt stor del av barn og unge i Grue som deltar i organisert idrett, da spesielt fotball og håndball. Det er også en del unge som deltar i skigruppa og orienteringsgruppa til Grue IL, ref. tabell s. 10. Speideren i Grue aktiviserer også mange, det er også f.eks. dans og andre aktiviteter i samarbeid med klubber i nabokommuner. Kulturskolen aktiviserer 8 elever innen ulike fagområder.

Ungdata – undersøkelsen

Våren 2018 ble det gjennomført en Ungdata undersøkelse i Grue. Undersøkelsen gjennomføres i mange kommuner i Norge og kartlegger unges oppvekstvilkår innenfor sentrale faktorer som, familie, venner, skole, helse, fritid med mer. (<http://www.ungdata.no/Fylker-og-kommuner/Hedmark/Grue>). Det var 131 som svarte på undersøkelsen i Grue fra de 3 klassene på ungdomstrinnet.

Under dette med organisert fritid får vi følgende svar:

	Grue	Landet
Trener ukentlig	78 %	83 %
Aktiv i fritidsorganisasjon	64 %	66 %
Syns det er bra tilbud av idrettsanlegg	60 %	72 %
Syns at det er et trygt nærmiljø	82 %	87 %

Undersøkelsen tilsier at det er lavere andel unge (14 – 16 år) i Grue som er aktive i trening, idrett og organisert fritid enn snittet for de andre kommunene i Ungdataundersøkelsen. Ungdommene i Grue er også noe mindre fornøyd enn landsgjennomsnittet med tilbud av idrettsanlegg. Fra forrige undersøkelsen i 2015 har ungdommen i Grue endret sin vurdering av trygghet i nærmiljøet i forhold til landsgjennomsnittet.

Vurdering:

Undersøkelsen sier ikke noe om hvorfor ungdom i Grue er mindre aktive i trening og organisert fritid, og man kan spørre seg om dette har sammenheng med avstander og muligheter. På bakgrunn av dette bør det vurderes tilbud som senker terskelen for å delta i (fysisk) aktivitet når det gjelder avstand/ skyss muligheter, økonomi og hvor bindende tilbudene er med tanke på konkurranseidrett og lagidrett. Det bør vurderes kommunale resurser som mobiliserer og koordinerer aktivitetstilbud til barn- og unge.

3.2 Turstier

Følgende oversikt over utviklingen for 3 år når det gjelder antall turer som er registrert i bøker ved de ulike løypene. Registreringen har foregått i perioden 1. mai til 1. oktober for alle turene unntatt Rosaløypa. Der ligger det bok hele året hvor antall underskrifter sponses med midler som går til Rosa – sløyfeaksjonen (Kreftforeningen)

Turløype/ antall registrerte turer pr år	2012	2013	2014	2017	2018	2019
Opsetåsen			482	225	102	
Fjøråsen	316	453	493	453	376	
Gråhesten	537	578	506	531	477	
Dagsåsen (Langlia 2012, Grinder)	189	439	380	405		
Vannverksrunden	1799	1293	1683	1848	1662	
Vardåsen	390	406	290	278	189	
Rosaløypa		3175	2900			
Merkesteinen (Skasberget)	104	40	32			
Svullrya - Luka	181	267	214	197	140	
Maliskjæra		333	247	241	251	
Tjurastien (gjenåpnet november 2018)						
Verken			473			
SUM	3516	6930	7817	4195	3210	

Oversikten viser en nedgang i deltakere i turlypene. (Tallene for 2015 og 2016 er ikke tilgjengelige.) Hva som er årsken til den nedadgående bruken av turstiene når det har vært økt fokus på bl.a. lavterskeltilbud, fysisk aktivitet og merking av stier er usikkert. Turene er lagt opp som nærturer for de ulike grendene i Grue. Det er 1 tur på Grinder, 2 på Vestsida og 5 turer med utgangspunkt i Kirkenær. 2 av disse turene (Vardåsen og Gråhesten) har også en rute med utgangspunkt i Namnå. Med utgangspunkt på Grue Finnskog og Namnå v/Bjørnsjøtorpet er det 4 turer. Det første året (2012) ble det også summert antall deltakere. Det var 1341 ulike navn som gikk tur. Det betyr at hver person i snitt gikk 2,6 turer. 39 % av alle turer er gått er ulike personer. For året 2014 var antall turer økt med 45 % fra 2012.

Vurdering:

Tilbud genererer aktivitet. De samme menneskene kan ha vært like aktive uten disse merkede stiene, men vi hadde ikke hatt noen fakta om det.

3.3 Lokale idrettsanlegg

Behovet for fornying og vedlikehold av anlegg er hele tiden stort. Grue kommune er per dato registrert med 67 anleggssteder som består av 144 anleggsnummer. Dette inkluderer både ordinære- og nærmiljøanlegg som har status som eksisterende, i drift, planlagte og nedlagte.

Turstier og o-kart har eget anleggsnummer.

Frivillige lag og organisasjoner har blitt oppfordret til å gjennomgå sine ulike idrettsanlegg i mail av 10. september 2018 og oppdatere statusen for anlegget i anleggsregisteret. Denne oppfordringen bør opprettholdes videre. Oppdateringer om endringer sendes til post@grue.kommune.no.

I Grue finnes det én idrettshall, kunstgressbane med godt opparbeidet grøntområde i umiddelbar nærhet, beach-håndballbane, nytt sentrumsnært nærmiljøanlegg med ballbinger, klatrepark og skate- og sykkelbane, to samfunnshus med gymsaler og fotballbaner / grøntanlegg, fire utendørs skyteanlegg, ett innendørs skyteanlegg, løypetraséer for ski, turstier, sykkelruter, kommunale badeplasser og gode muligheter for jakt- og fiske. Grue kommune har ikke ordinære innendørs badeanlegg.

Tørmoen Skytterlag ønsker en ytterligere oppgradering av skyteanlegget. Det er ønske om å bygge innendørsbane (15 m) i standplasshuset, en utendørs løpende elgbane samt å utvide 100 m-banen med 2 elektroniske skiver (fra 6 til 8 skiver). Vedlagt følger behovsvurdering fra skytterlaget. Med bakgrunn i antall oppgraderte skyteanlegg i kommunen og i regionen, også sett i sammenheng med befolkningutvikling, de siste årene bør behovet for utvidelse av skyteanlegget tas opp til politisk vurdering.

Kommunen er eier av Gruehallen og omkringliggende områder som blir brukt av skolen til gymnastikk og andre aktiviteter i skoletiden.

I tillegg til Grue Service AS og Grue Fysioterapi finnes det tre private treningscentre i kommunen. (Finnskogtoppen, Gym i gata og Skolen treningscenter)

Ved Lindtjernet ble «Lindtjernet Fitness Trail» åpnet i 2016, denne aktivitetsparken ble etablert og bygget av frivillige i Grue idrettslag.

Gjennom et samarbeid mellom O-gruppa og DNT Finnskogen og Omegn ble Stolpejakt etablert i Grue kommune i 2018. Stolpejakten ble videreført til 2019 og 50 stolper med varierende vanskelighetsgrad ble plassert sentrumsnært på Kirkenær, i turområdet ved Lindtjernet og på Namnå. Per oktober 2019 er 816 «stolpejegere» registrert i Grue.

Drift, vedlikehold og evt. husleie inngår ikke i kulturbudsjettet.

Kommunestyret har vedtatt at barn og unge under 18 år ikke skal betale leie i kommunale idrettshaller.

Gruehallen disponeres av idrettslaget alle ukedager fra kl. 1500 til kl. 2200. I tillegg kommer kamphelger for håndballgruppa, hvor det betales leie per time uansett hvilken aldersgruppe det gjelder. Idrettslaget betaler ikke for leie av baner og anlegg. Fotball-, og håndballgruppa krever inn aktivitetsgebyr fra utøverne, også for barn og ungdom under 18 år. O-gruppa og skigruppa krever ikke inn aktivitetsgebyr.

Samlet åpningstid er litt vanskelig å angi. Fotballbanene er i prinsipp åpne døgnet rundt og kunstgressbanen er åpen hele året igjennom.

Sommeren 2019 ble det lagt nytt kunstgress på Grue stadion, det gamle var utslitt og ikke lenger

funksjonelt. Grue IL søkte om spillemidler til denne oppgraderingen. Søknaden er godkjent, men grunnet etterslep av spillemiddeltildelinger på 4 -5 år er ikke midlene utbetalt.

Grue idrettslag er et aktivt lag med 969 medlemmer og 472 aktive. Antall aktivitetstimer for alle undergrupper i laget, inklusiv trening, trenere/oppmenn, dugnad og styrearbeid utgjorde i 2015 til sammen 99 520 timer. I tillegg kommer Grueturneringen med til sammen 3945 timer.

3.4 Friluftsliv

Som arealmyndighet har kommunen både ansvaret for at det finnes attraktive arealer for friluftsliv i nærmiljøet og for tilrettelegging av friluftsområder tilgjengelig for alle. For å oppnå dette er det nødvendig å iverksette tiltak på de arealene som er lettest tilgjengelige for alle grupper i befolkningen. Dette gjelder både grøntstrukturen, utmarka og kulturlandskapet. Nærmiljøområdene er av særlig stor verdi for muligheten til å drive friluftsliv for barn og eldre og for de som er inaktive og lite motiverte. I tillegg må kommunen ha en aktiv rolle sammen med andre, både lokalt og regionalt, når det gjelder opparbeiding og merking av turstier og utarbeiding av informasjon som f.eks. turkort og digitale kart.

Utviding av gang og sykkelveinettet langs med hovedveier og friområder vil være viktige tiltak. Det må være et mål at adkomsten til turområder ikke forringes, men at den forbedres. Både i form av utbygging, vedlikehold, merking i terrenget og i digitale kart.

I kommunen er det store områder med turstier på begge sider av Glomma. Flere av stiene er kulturminner eller leder til kulturminner. Å kombinere friluftsliv og kulturminner er et arbeid som vi ønsker fokusere på. Det vil derfor være naturlig å søke om midler til merking av turstier de kommende årene. Grue kommune, i samarbeid med frivillige organisasjoner, har fra 2016 deltatt i et turskiltprosjekt som Destinasjon Sør-Hedmark, Hedmark fylkeskommune og Gjensidigestiftelsen bevilget midler til. Prosjektet ble ferdigstilt høsten 2017. Det er et stort turstinnett i Grue kommune. Per d.d. har Grue kommune ansvar for Gårhestenrunden som Grue Rotary har påtatt seg vedlikeholdsansvaret for i perioden 2017 – 2027.

I 2017 mottok vi midler fra samme støtteordning for merking og oppgradering av Tjurastien og Bygdeveien. Dette turstiprosjektet ble ferdigstilt og åpnet i november 2018. DNT Finnskogen og Omegn har vedlikeholdsansvaret for disse to stiene.

Støtteordningen fra Gjensidigestiftelsen til turstier har opphørt og er nå kanalisert via spillemiddelordningen.

Det er tilrettelagt og merket 14 turløyper under vignetten «Toppturer og rundløyper i Grue». Dette er tilrettelagt i et samarbeid mellom Grue kommune, idrettslag og andre lag og foreninger. Dette er turer som er tilrettelagt som nærturer for grendene: Grinder, Vestsida, Kirkenær, Namnå og Svullrya. Det er turer fra 3 – 12 km med ulik vanskelighetsgrad. Noen av turene er merket etter Merkehåndboka. Det er utarbeidet kart og informasjons-brosjyrer for alle turene på

www.grue.kommune.no/kultur-og-fritid

På Ut.no og Rettikartet.no finnes tips om fotturer og sykkelsturer i nærområdet.

Som en del av regional plan for fysisk aktivitet bidro Finnskogen Natur og kulturpark til at Finnskogen friluftsråd ble etablert våren 2019. Foreløpig et samarbeid mellom Grue og Åsnes, men flere kommuner er aktuelle. Friluftsrådene finansieres hovedsakelig med kontingent fra medlemskommunene, driftsstøtte fra staten og fylkeskommuner, prosjektmidler, gaver og sponsormidler. Friluftsrådene kan da ha ansvaret for drift og vedlikehold av friluftsområder og

turstier. De er også forsvarere av allemannsretten og bidrar til sikring av friluftsområder ved f.eks. eiendomsoverdragelser.

3.5 Økonomiske støtteordninger

Regnskapet for 2018 viser at det ble bevilget kr. 100 000,- til idrett og fysisk aktivitet over kommunens kulturbudsjett:

Kr. 60 000 til idrettslagene og idrettsrådet, etter idrettsrådets fordelingsnøkkel.

Kr. 10 000 til idrettsstipend til unge utøvere som utmerker seg innen sin idrettsgren.

Kr. 10 000 til 1. Grue speidergruppe

Kr. 20 000 til DNT Finnskogen og Omegn

Et svært betydningsfullt arrangement i Grue er Grueturneringen. Turneringen gir barn og unge en uforglemmelig opplevelse med idrett, lek og moro. I tillegg framstår turneringen med høy kvalitet på alle områder og viser fram Grue på en forbilledlig måte. Grue kommune bidrar med ressurser i form av arbeidstid i forkant, under og etter turneringen, samt bruk av biler og lokaler.

Spillemidler

Fra 2019 foreligger det fem søknader, hvorav én ny søknad og tre som fornyer fire søknader om spillemidler. Det er søknader som gjelder standplass og skyteskiver utendørs på Tørmoen skytebane, bytte kunstgressdekke på Grue stadion, nærmiljøanlegg på Grue barne- og ungdomsskole og Svullryatjernet turløype. Totale søkesummen er ca. 1 850 000 mill kroner.

Det er Tørmoen Skytterlag, Grue IL og Grue kommunes som fornyer søknadene om midler for 2020.

Grue har hatt opptil åtte søknader om spillemidler til behandling i løpet av perioden 2013-2019. Det er søkt om midler til oppgradering av skyteskiver, klubbhus og standplass, omsøkt av frivillige skytterlag, kunstgress, ny flerbrukshall og nærmiljøanlegg.

Engasjementet fra lag og foreninger og kommunen for å søke om spillemidler har vært positiv de senere årene. Å søke om spillemidler er en ganske omstendlig prosess, og fremstår som forholdsvis krevende. Ved behov inhentes ekstern bistand for veiledning om ordningen fra Hedmark fylkeskommune.

I årets utgave av Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2019 er «hovedendringen» at kravet om idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning utgår.

Spillemidlene dekker inntil 1/3 av anleggskostnadene til ordinære anlegg, inntil 50% på nærmiljøanlegg, resterende må finansieres på andre måter, det forventes også at kommunen skal bidra med midler. Etterslepet på utbetalinger av spillemidler kan ha en negativ innvirkning, det kan gå opptil fem år fra søknaden blir godkjent til utbetaling.

Kommunens årlige frist for å søke om spillemidler er 1. oktober.

Hedmark fylkeskommune ønsker også at flere frivillige lag og organisasjoner søker på deres støtteordninger til friluftaktiviteter. Det oppfordres dessuten til at kommunene i større grad søker midler. Lenke til søkeordningene i [Hedmark fylkeskommune](#) og [Grue kommune](#).

Grue kommune har avtale med Tilskuddsportalen. Frivillige lag og organisasjoner i Grue, som er registrert i Frivillighetsregisteret og/eller foretaksregisteret kan benytte Tilskuddsportalen.no gratis.

Grue IL mottar midler fra Norsk Tippings ordning med Grasrotandeler:

Per september 2019, 530 andeler som utgjør kr 360 557,-.

3.6 Samarbeid om idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

De siste årene har samarbeidet mellom Grue kommune og Grue Idrettsråd hatt et positivt løft. Grue Idrettsråd har medlemmer fra alle idrettslagene i Grue som er tilsluttet NIF (Norges Idrettsforbund). Idrettsrådets primære oppgave er å være bindeledd mellom idretten og kommunen. Idrettsrådet uttaler seg og foreslår prioriteringer i forbindelse med spillemiddelsøknader, oppdatering av idrettsanleggsregisteret, tildeling av idrettsstipend osv. og er en naturlig samarbeidspartner i utarbeidelse av denne planen.

Gjennom dette samarbeidet sikrer vi nødvendig involvering og medvirkning i ulike beslutningsprosesser. Vi mener dette vil bidra til bedre beslutninger og resultater for idretten og dermed for kommunens innbyggere.

I tillegg til idrettslagene er det også andre lag og foreninger som bidrar til å tilrettelegg for fysisk aktivitet og friluftsliv. Disse er ikke tilsluttet idrettsrådet. Kommunen skal sørge for at også disse har mulighet til medvirkning i saker som berører deres område. Dette kan være velforeninger, foreninger for mental/psykisk helse, lokale lag av nasjonale organisasjoner, bygdeungdomslag, jeger- og fiskeforeninger, turistforeninger, motorsportklubber m.fl.

3.7 Frivilling innsats

Det er ca. 140 lag og foreninger i Grue som gjør en stor innsats til beste for innbyggerne. Grue kommune ønsker tettere dialog med frivillige lag og foreninger for å få til bedre samordning og samhandling. Innenfor områder som har betydning for folks helse er målet økt fysisk aktivitet og sunt kosthold. Fokuset er forebyggende helsearbeid, fysisk aktivitet og livsstilsendring for folk i alle aldre og at vi sammen kan etablere lavterskeltilbud.

4. Innspill fra lag og foreninger

Ved oppstart av rulling av planarbeidet i september 2019 ble det sendt ut informasjon til alle lokale lag og foreninger og invitasjon til å sende inn innspill til innhold i planen.

I forarbeidet til revidering av planen i 2019 har det kommet inn to innspill/behovsvurderinger, fra hhv. Tørmoen Skytterlag og fra Stedutviklingsprosjektet i Svullrya.

[Se vedlegg.](#)

5. utfordringer og målsettinger i planperioden

Med bakgrunn i de utviklingstrekkene som er beskrevet, vår kunnskap om folkehelsesituasjonen i kommunen, status for anlegg og tiltak, innspill fra lag og foreninger, og målene i kommuneplanens samfunnsdel er det i kap.1, s.4, presentert to hovedutfordringer.

Med følgende målsetninger er det lagt vekt på:

- Øke barn og unges deltagelse i organisert fysisk aktivitet med 5 %. Det vurderes muligheter for å måle aktivtetsnivået for uorganisert aktivitet. (Ungdataundersøkelse utføres våren 2020).

- Stimulere til økt deltagelse i fysisk aktivitet og friluftsliv blant voksne i alle aldre.
- Kartlegge mulige møteplasser for eldre på dagtid. Målsettingen er en sosial møteplass og arena for ulike aktiviteter.
- Det utarbeides og igangsettes et årshjul for å sikre økt samhandling og gode beslutningsprosesser mellom Grue kommune og frivillige lag og foreninger innenfor området idrett og fysisk aktivitet.

5.1 Økt fysisk aktivitet

I arbeid med folkehelse og for å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen er det flere temaer som kan drøftes. Kommunen har et høyt antall eldre og det er behov for å sette fokus på tilrettelegging for denne befolkningsgruppen. I barne- og ungdomsgruppen er det prosentvis færre aktive enn i landet for øvrig. Disse tallene er det behov for å se nærmere på, for å kvalitetssikre og for å finne ut årsaken. Dernest må en se hvilke tiltak som kan bidra til å få flere ut i aktivitet.

Barn og unge

Med mål om å øke barn og unges deltagelse i organisert fysisk aktivitet med 5 % er det viktig å se på tilbudet som finnes, og om dette er tilpasset ønsker og behov. Med spredt bosetting er det også viktig å se hvilken rolle dette spiller for barn og unges deltagelse i organisert aktivitet. Er avstand til anlegg og skyssbehov et hinder for å delta i organiserte aktiviteter?

Kommunen har et aktivt fotball- og håndballmiljø, og innenfor skyting, hestesport og orientering, med gode anlegg og tilbud. Spørsmålet er om dette er tilstrekkelig for behovet blant barn og unge. I Grue bor det også mange barn og unge med innvandrerbakgrunn som det behov for å integrere i lokalsamfunnet.

Planer for økt aktivitet for alle aldersgrupper.

Dersom kommunen finner ressurser til å ansette en aktivitetsmedarbeider skal vedkommende mobilisere og koordinere aktiviteter for barn og unge. Seniorer er også en målgruppe som må vektlegges for å unngå inaktivitet og ensomhet.

Tilbudet for barn og unge kan være åpent fra skoledagens slutt og noen timer utover ettermiddagen/kveld. Tilbudet til seniorer tilrettelegges hovedsakelig til dagtid. Eksempler på aktiviteter er brettspill, bordtennis, utaktiviteter i nærmiljøet, jakt- og fiske og ferieleir/aktivitetsuker, lesegrupper, bingo o.l. Aktivitetslederen bør inngå samarbeid med frivillige organisasjoner som kan tilby litt andre former for aktivitet og som ikke er konkurranspreget. Tilbudene som finnes i regionen kan også benyttes i større grad, f.eks. turer til basseng i nabokommuner.

Et regionalt samarbeid kan være hensiktsmessig. Det vil gi et bedre fagmiljø for aktiviteteslederne, ungene får utvidet vennekrets, bedre utnyttelse av ulike aktivitetsanlegg og varierte aktiviteter.

Motivasjon, holdninger og kompetanse har en sammenheng. For å ivareta dette er det viktig at utdanning og rekruttering av trenere og ledere innen aktivitet, idrett og skole/SFO/barnehage blir

ivaretatt. Dette er vesentlige faktorer for å inspirere til å komme i fysisk aktivitet og for å beholde de som allerede er aktive.

Til slike aktivitetstiltak kan det søkes om stimuleringstilskudd.

BUA – gratis utlån av sport- og fritidsutstyr

Denne ordningen åpner i november 2019.

Fordeler ved dette er at barn, unge og voksne har tilgang på gratis utstyr i en kort periode. Det kan være ski-/akeutstyr, baller, sykler, sikkerhetsutstyr (hjelmer, redningsvester o.l.). Grunnet hygiene tas ikke klær med som en del av ordningen.

Voksne

Innenfor voksegruppa har vi lite tall på hvor mange som er fysisk aktive utenfor organiserte tiltak. Det vi imidlertid ser er at opparbeiding av turløyper og merking av disse har hatt en svært god effekt. Underskrifter som er registrert i bøker som ligger ute i turløypene viser det. Dette er svært positivt og det viser at ved tilrettelegging av lavterskeltilbud øker aktiviteten betydelig.

Et mål er å ha tilbud til alle som ønsker å være fysisk aktive på ulike nivåer og til de som av helsemessige årsaker trenger rehabilitering.

For å gi et tilbud er det flere faktorer som spiller inn:

- Motivasjon, god tilgjengelighet av idrettsanlegg, fysiske omgivelser og barrierer.
- Barrierene kan være fysiske, kulturelle, sosiale og økonomiske.

Grue har en stor andel eldre i befolkningen. Forskning viser at fysisk aktivitet er viktig for å forebygge sykdom og skade, og det bidrar til positiv sosial aktivitet.

Anlegg

Tilgjengelighet dreier seg om tilrettelegging av anlegg. Bygge nye anlegg, oppgradere de anleggene som finnes og vedlikeholde disse. Det blir dermed viktig at kommunens anleggspolitikk gjenspeiler behovet til de viktigste målgruppene.

Tilgjengelighet og tilrettelegging handler også om økonomi, det må finnes trening- og mosjonstilbud som ikke oppfattes som en økonomisk belastning. Det er viktig å ha lavterskeltilbud som tilfredsstillende disse kriteriene. Et overordnet mål er å ha et tilbud til alle.

Dette betyr at vi må rette fokuset mot personer med bevegelseshemming og personer og familier som av ulike grunner er inaktive. Målet er å kunne tilby også disse gruppene et allsidig, sosialt og inkluderende tilbud på tvers av kulturer. Med en aldrende befolkning er det også viktig å sette fokus på de eldre og deres behov.

5.2 Samarbeid og samhandling

Tiltak innenfor området idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv forutsetter gode relasjoner og ryddige beslutningsprosesser mellom kommunen og frivillige, lag og foreninger. Dette betinger at det er bygd opp en struktur i organisasjonene og avklart roller med fordeling av ansvar og myndighet. Det er også viktig å ha god og tilgjengelig informasjon om ulike tilskuddsordninger og en plan for møter. Og få dette på plass i et årshjul eller system som harmonerer med frister for å søke støtte og kommunens plan-, og budsjettarbeid.

Målet er å finne midler til å ansette en aktivitetsmedarbeider som bidrar til å få realisert dette i løpet av planperioden.

Grue kommune samarbeider med befolkningen og organisasjoner om et stedsutviklingsprosjekt på Svullrya, Grue Finnskog. I den forbindelse arbeides det med planer for nærmiljøanlegg ved Svullryatjernet, dette er tiltak som ligger innenfor denne planens område og som vil være svært viktig for å nå målene i stedsutviklingsprosjektet som blant annet er å øke aktivitet og attraktivitet i Svullrya sentrum. Tiltaket vil bli planlagt og iverksatt i regi av stedsutviklingsprosjektet i perioden 2019 – 2020.

6. Forslag til handlingsplan – rulleres årlig.

Ordinære midler: 1, 2, 3

Nærmiljøanlegg: A, B, C

Tiltak – ordinære anlegg	Status	2020	2021	2022	2023
Tørmoen Skytterlag, standplass	Under arbeid. Fornytt søknad.	1	1	1	1
Grue stadion, utskifting av kunstgress.	Utført. Fornytt søknad.	2	2	2	2
Gruehallen, rehabilitering	Planlagt. Ikke søkt				
Grue stadion, fotballhall.	Planlagt. Ikke fornytt søknaden.				

Tiltak – nærmiljøanlegg + annet	Status	2020	2021	2022	2023
Grue barne- og u.skole. Aktivitetspark, skate-/sykkelbane.	Utført. Fornytt 2 søknader	A	A	A	A
Svullryatjernet, nærmiljøanlegg -	Planlagt. Ny søknad.	B	B	B	B
Stier- merking, vedlikehold og digitale kart.	Under arbeid. Ikke søkt.	C	C	C	C
Tiltak for eldre, møteplass m/aktiviteter. * BUA - utlån av sport- og friluftststyr	Under arbeid. Under etablering.				

* Inngår ikke som en del av spillemiddelordningen.

Prioriteringene i tabellen må ses i sammenheng med søknader om spillemidler.

Forslaget til prioritering er utarbeidet av saksbehandler for spillemidler. Idrettsrådets prioriteringer vektlegges. Planen og spillemiddelsøknadene skal behandles, prioriteres og vedtas politisk.

7. Årshjul for behandling av planen

Rullering av Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Sende påminnelse om innspill til frivillige lag og organisasjoner	10.			30.								
Frist for innlevering av innspill fra frivillige lag og organisasjoner						1.						
Kommunal saksbehandling								1.				
Høringsfrist									30.			
Behandles i komiteén for Næring, oppvekst og kultur										1.		
Behandles i kommunestyret												1.
Oversendelse av spillemiddelsøknader til Hedmark fylkeskommune												20.
Tilbakemelding fra fylket om tildeling av spillemidler.							1.					

Parallellt med rullering av planen pågår kommunal saksbehandling av spillemiddelsøknader. Grue kommunes søknadsfrist for spillemidler er satt til 1. oktober.

Politisk prioritering av spillemiddelsøknadene ses i sammenheng med vedtatt Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Spillemiddelsøknadene skal prioriteres politisk før de oversendes til Hedmark fylkeskommune.

8. Innspill til planen

Innspill til planen, oktober 2019.

Svullryatjernet turløpe

Det har pågått et stedsutviklingsprosjekt på Svullrya, Grue Finnskog siden 2016. Målet er blant annet å øke aktivitet og attraktivitet på stedet. Prosjektet er støttet av midler fra blant andre Hedmark fylkeskommune og Statens vegvesen og omfatter åtte delprosjekter. Et av disse gjelder opparbeidelse av et nærmiljøanlegg ved Svullryatjernet. I planleggingsfasen har befolkningen vært involvert i åpne møter, samt særlig møter med barn og unge, og lag og foreninger. Barn og unge har laget forslag til innhold i nærmiljøanlegget i work – shops sammen med landskapsarkitekter. Nærmiljøanlegget er planlagt i tilknytning til en tursti. Denne vil binde sentrumsområdet på Svullrya sammen og på den måten tilrettelegge for bevegelse og aktivitet for hele befolkningen, uansett alder. Dette er tiltak som

ligger innenfor denne planens område og som vil være svært viktig for å nå målene i stedsutviklingsprosjektet. Tiltaket vil bli planlagt og iverksatt i regi av stedsutviklingsprosjektet i perioden 2019 – 2020.

Innspillet er levert av prosjektleder Anita S. Goplen.

Behovsvurdering ifra Tørmoen Skytterlag

Dette er hva vi har gjort, er i ferd med å gjennomføre samt hva som er på planleggingsstadiet:

1: Skytterhus, 2: Standplass, 3: Innendørs 15 m med 4 optiske elektroniske skyteskiver, 4: Oppgradere dagens 100 m med 2 elektroniske skiver fra 6 til 8 skiver og 5: Utendørs løpende elgbane.

Vi er ferdig med 1, godt i gang med 2, og skal starte planlegging av 3-5.

Vi må tenke inn i framtiden. Vi ønsker å legge til rette for å øke rekrutteringen av skyttere og jegere, og gi muligheter for at skyttere og elgjegere kan bedre skyteferdighetene. Vi tenker derfor å bygge en innendørsbane i standplasshuset (15 m), en utendørs løpende elgbane, samt å øke dagens 100 meter med elektroniske med 2 skiver fra 6 til 8.

Dette vil også bidra til at Tørmoen Skytterlags målsetting om å utvikle et godt tilbud til barn og unge kan realiseres.

I tillegg vil dette føre til at flere benytter baneanlegget vårt samt at vi får økt medlemstallet.

Fra vi startet med nytt skytehus og fra til nå, har Tørmoen Skytterlag økt medlemstallet fra 110 til nå 190 medlemmer som benytter Tørmoen Skytterbane. I tillegg benytter andre skytterlags medlemmer (ca. 40-50) vår bane til skytetrening, både baneskyting og til storviltprøven. I tillegg har vi mellom 20-30 barn og unge som skyter aktivt i laget både baneskyttere og yngre elgjegere.

De nye prosjektene som vi skal utarbeide planar til i tillegg til det vi har gjort hittil, ser vi på som en nødvendighet for å nå våre mål om å øke rekrutteringen av skyttere og elgjegere og bedre tilbudet til våre nåværende medlemmene. Dette vil i tillegg bidra til at skyttere og elgjegere kan bedre sine skyteferdigheter.

Når vi er ferdig med alt dette, vil skytteranlegget vårt bli et tidsmessig riktig og moderne anlegg. Dette mener vi spesielt vil gagne den oppvoksende generasjon.

Vi tilrettelegger alle prosjektene for universell utforming.

Brandval, 12. september 2019

Tørmoen Skytterlag

Tom Håvard Trøhaugen

Leder